

РЕШЕНИЕ

№ 47

гр. София, 09.01.2024 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

СОФИЙСКИ ГРАДСКИ СЪД, ТО VI-18, в публично заседание на дванадесети декември през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Елена Св. Шипковенска

при участието на секретаря Илияна Ив. Коцева
като разгледа докладваното от Елена Св. Шипковенска Търговско дело № 20221100900323 по описа за 2022 година

Предмет на настоящото производство са предявени от П.С.Х., Република Австрия против „ЗАД Д.Б.Ж.И З.“ АД главна и акцесорна претенция с правно основание § 332 от Общия социалноосигурителен кодекс на Р. Австрия, вр. чл. 45 ЗЗД за заплащане на сумата от 48 085,94 лв. /с протоколно определение на 12.09.2023 г. е допуснато на основание чл. 214, ал. 1 ГПК изменение на иска чрез увеличение на неговия размер от 37939,39 лв. на 48085,94 лв./, ведно със законната лихва върху сумата от 15.02.2022 г. /датата на подаване на исковата молба/ до окончателното изплащане на главницата, както и за сумата от 6 945,57 лв., представляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва върху главницата за период от 28.04.2020 г. до 14.02.2022 г.

В исковата молба се твърди, че на 10.12.2016 г., около 08.00 ч., на път 906 в участъка между град Каблешково, общ. Поморие и с. Лъка, общ. Поморие, около 55 км. + 500 м, е настъпило пътно-транспортно произшествие. При него М.А.Д., управлявайки лек автомобил марка „Фолксваген“, модел „Пасат“, рег. № ***** е нарушил правилата за движение по пътищата и е станал причина за настъпване на процесното ПТП. Последното е настъпило с лек автомобил марка „Рено“, модел „Клио“, рег. № ***** , при което по непредпазливост е причинил смъртта на водача И.С.М., вследствие на тежка гръдна травма с оформен гръден капак /счупване на

ребра двустранно по две линии и счупване на гръдната кост/, довело до остра дихателна и сърдечна недостатъчност. Ищецът твърди, че в качеството си на законен осигурител на починалия И.М., дължи изплащане на обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в загуба на доход и дължимо здравно осигуряване, на вдовицата К. З.М.. Поради настъпване на процесното събитие, към австрийския осигурител – ищец е било предявено искане за изплащане на дължимо обезщетение, въз основа на което била образувана преписка реф. № 4854070844, рег. № 0029/17 – за плащане на наследници без парична помощ за нуждаещи се от грижи. До датата на исковата молба –15.02.2022 г., в изпълнение на законовите си задължения, ищецът е сторил плащания в полза на вдовицата г-жа М. общо в размер на 24 585,95 евро, с легова равностойност в размер на 48 085,94 лв. съгласно фиксинга на БНБ, представляващи обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в заплащане на вдовишка пенсия. Австрийският ищец следвало да бъде разглеждан като осигурител, тъй като той бил държател на пенсионно осигуряване на служителите – съгласно §25, т. 1, ред 2, б. „а“ от Общия социално осигурителен закон на Р.Австрия. В конкретния случай било приложимо австрийското право, поради което българският застраховател на гражданската отговорност дължал да удовлетвори регресната претенция на австрийския осигурител. Предпоставките и обхвата на регресния иск, който се предявява от социален осигурител /носител на социална сигурност/ срещу причинителя на настъпила на територията на друга държава- членка щета, която е придзвикала разходи за социално осигуряване се определя по силата на правото на онази държава, към която принадлежи този носител /т. е. осигурителя/. А приложимия закон бил Allgemeine Sozialversicherungsgesetz /ASVG/, според параграф 332 от същия, правото на претенция за обезщетяване на вредите на лицата, на които се полага обезщетение по този федерален закон, въз основа на други правни разпоредби, се прехвърля върху осигурителя, в случай че е изпълнил задължението. Следователно осигурителя е встъпил по силата на параграф 332 ASVG в правата на увреденото лице – кредитор, който то има срещу неговия длъжник според правото, което урежда техните отношения. Поради изложеното ищецът твърди, че разполага с право на регрес към застрахователя на гражданската отговорност на виновния за произшествието водач. Към датата на процесното ПТП, гражданската отговорност на виновния водач била застрахована в

ответното дружество със застрахователна полица № BG/30/116002558270 от 03.10.2016 г. със срок на покритие от 12.00 ч. на 06.06.2016 г. до 23.59 ч. на 05.06.2017 г. По силата на този договор ответното задстрахователно дружество покривало отговорността за причинените от него на трети лица, имуществени вреди, свързани с притежаването и използването на процесния лек автомобил, за които застрахования отговаря съгласно българското законодателство. В ответното дружество „ЗАД Д.Б.Ж.И З.“ ЕАД била образувана ликвидационна преписка по щета № 0801-001018/2020-01, като за ответникът възникнало задължението да заплати обезщетение за причинените на ищеца - осигурител имуществени вреди от лицето, застраховало при него гражданската си отговорност. С писмо изх. №1559/27.04.2020 г. ответникът отказал да бъде възстановена сумата, изплатена от австрийския осигурител.

Ответникът „З.А..Д. Д.Б.Ж.И З.“ оспорва исковите претенции. Не оспорва съществуването на валидно застрахователно правоотношение по застраховка „Гражданска отговорност“, за процесния лек автомобил „Фолксваген“, модел „Пасат“, рег. № ***** към датата на процесното ПТП. Но оспорва твърдението на ищеца, че приложимото право към спора е това на осигурителя, т. е. че приложимия закон в случая се явява австрийския. В процесния случай събитието, пораждащо права, е настъпването на ПТП, което е реализирано в България, и починалото и осигурено от ищеца лице било български гражданин. Ответникът се позовава на чл. 4, параграф 3 от Регламент Рим II, съгласно който ако е налице предходно правоотношение, например договор, който да е в тясна връзка с непозволено увреждане, то приложение следва да намери приложимото към договора право. Такъв договор в случая е застрахователния договор. Спрямо него следва да намерят приложение правилата на Регламент /ЕО/ № 593/2008 г. на Европейския парламент и на Съвета от 17 юни 2008 г. относно приложимото право към договорни задължения /Рим I/ и в частност разпоредбата на чл. 7. В този смисъл била и съдебната практика, обективизирана в Решение № 882 от 12.06.1984 г. по гр. д. № 389/84 г. на Върховен съд, Четвърто г.о., според което държавното обществено осигуряване няма право на регресен иск срещу делинквента или срещу застрахователя по реда на чл. 349, ал. 2 ЗЗД /отм./ за изплатеното обезщетение при временна нетрудоспособност или пенсия при трайна нетрудоспособност на пострадалото лице от непозволено увреждане, осигурено вследствие на вътрешните отношения, и по закона на чуждата

държава не може да търси осигуровките, защото е неприложим чуждия закон. Застрахователното покритие на задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилите съгласно действащия чл. 494, т. 9 КЗ също предвиждал, че застрахователят не заплаща обезщетение за възстановяване на плащания, извършени от системата на държавното социално или здравно осигуряване при или по повод смърт или телесно увреждане вследствие застрахователно събитие. Ответният застраховател оспорва и обстоятелството, че реално са изплатени от ищеца посочените суми, тъй като не били представени доказателства за това. Релевира възражение за съпричиняване на вредоносния резултат от страна починалия И.М., изразяващо се в пътуване без поставен обезопасителен колан в нарушение на чл. 137а ЗДвП и без включени светлини. По изложените съображения моли исковете да бъдат отхвърлени. Претендира разноски. Възразява за прекомерност на адвокатското възнаграждение на ищеца и моли същото да бъде намалено до предвидения в Наредба № 1 минимум.

Съдът, след като прецени събраните по делото доказателства поотделно и в тяхната съвкупност, ведно с доводите и становищата на страните, по реда на чл. 235, ал. 2, вр. чл. 12 ГПК, приема за установено следното от фактическа страна:

По делото са приети за безспорни обстоятелствата, че с ответника „ЗАД Д.Б.Ж.ИЗ.“ е бил сключен договор за задължителна застраховка „Гражданска отговорност“ за лек автомобил марка „Фолксваген“, модел „Пасат“, рег. № ***** към датата на процесното ПТП, както и относно самото настъпване на ПТП на 10.12.2016 г., причинило смъртта на И.С.М., който е бил осигурен при ищеца.

По делото не е спорно и се установява от представена присъда от 11.04.2019 г. по НОХД № 166/2019 г. на Бургаски окръжен съд, НО, че М.Д. е признат за виновен за това, че на 10.12.2016 г., около 08:00 часа, по път 906 в участъка между гр. Каблешково, общ Поморие и с. Лъка, общ. Поморие, около 55 км. + 500 м., управлявал МПС – лек автомобил марка „Фолксваген“, модел „Пасат“, с рег. № *****, със скорост 103,8 км./ час, нарушил правилата за движение, а именно : чл. 21, ал. 1 ЗДвП; чл. 42, ал. 2, т. 2 ЗДвП и чл. 43, т. 4 ЗДвП, като допуснал пътно- транспортно произшествие с лек автомобил марка „Рено“, модел „Клио“, с рег. № ***** и по

непредпазливост причинил смърт на водача И.С.М. вследствие на тежка гръдна травма с оформен гръден капак /счупване на ребра двустранно по две линии и счупване на гръдната кост/, довела до остра дихателна и сърдечна недостатъчност – престъпление по чл. 343, ал. 1, буква „в“, вр. чл. 342, ал. 1 НК.

По делото е представено писмо от АВУС България- Регулиране на щети ЕООД – представител на ищеца, изх. № 861/19.12.2019 г., изпратено до ответното дружество, с което е поискано да бъде потвърдено застрахователно покритие относно процесното ПТП на 10.12.2016 г. в България с посочен резерв за материални щети 24000 евро, както и да бъде уведомен за номер на щета. На 21.02.2020 г. ответникът е изпратил писмо до управителя на АВУС България, с което същият е поискал представяне на всички документи, установяващи предявената претенция.

На 03.04.2020 г. е входирана претенция от АВУС България до ответното застрахователно дружество във връзка с процесното ПТП на 10.12.2016 г. в България, с което е претендирана сумата от 22854,85 евро в равностойността ѝ в лева от 44700,20 лв., като е посочена банкова сметка, по която да бъде преведена претендираната сума. С писмо, получено на 28.04.2020 г. ЗАД Д.Б.Ж.ИЗ. АД е отказал предявената претенция по съображения, че е приложимо българското право, поради което и съгласно чл. 494, т. 9 КЗ застрахователят не заплаща обезщетение за възстановяване на плащания, извършени от системата на държавното социално или здравно осигуряване при или по повод смърт или телесно увреждане вследствие на застрахователно събитие.

По делото е представено уведомление, издадено от австрийския осигурител – Пенсионноосигурителен институт, Дирекция Виена до г-жа К. М. от 02 октомври 2017 г. /в превод от немски на български език/, в което се сочи, че се признава правото на вдовишка пенсия след смъртта на И.М. от 11 декември 2016 г. с правно основание Общия социалноосигурителен закон, §86, §258, ал. 1 и § 264 и Регламент /ЕО/ № 883/2004, Регламент /ЕО/ № 987/2009 г. за координация на системите за социално осигуряване, като пенсията възлиза, от 11.12.2016 г., месечно на 314,44 евро, и от 01.01.2017 г. месечно на 316,96 евро.

Представени са извлечения от 23.03.2021 г, на Институт за пенсионно

осигуряване, регионално поделение отдел WRSB, реф. № WRSB 4854070844, рег. № 0029/17 за Плащане на наследници без парична помощ за нуждаещи се от грижи, с осигурено лице И.М., на вдовица К.М. /на л. 41-48 на немски език, а превода на български – на л.33-40 в кориците на делото/. От същите се установява, че е начислено обезщетение за изплащане на вдовицата К. М. за периода от 11.12.2016 г. до 31.12.2018 г. в общ размер на 9547,68 евро, включващо загуба на доход от 9182,09 евро, както и за периода от 01.01.2019 г. до 31.12.2020 г. обезщетение в общ размер на 9850,42 евро, включващо загуба на доход в размер на 9473,38 евро.

По делото се представени месечни извлечения от банковата сметка на вдовицата К. М. – наследник на И.М., установяващи реално изплатените суми за вдовишка пенсия за периода м. 10.2017 г. – м. 12.2021 г. при Банка Аустрия, член на Уни Кредит, видно от които на вдовицата М. е изплатена вдовишка пенсия от Пенсионноосигурителен институт, както следва: сумата от 633,92 евро за м. 10.2017 г., сумите от по 316,96 евро за м. 11.2017 г. и за м. 12.2017 г., сумата от 8855,57 евро за периода 01.01.2018 г. – 31.12.2019 г., сумата от 4820,48 евро за цялата 2020 г., както и сумата от 4989,18 евро за цялата 2021 г.

По делото е установено съдържанието на приложимото чуждо право-австрийското социалноосигурително право, относимо към фактическата обстановка, имаща обуславящо значение за изхода на настоящия спор, по реда на [Европейската конвенция за обмен на правна информация между държави](#), съставена в Лондон на 07.06.1968 г. С писмо от Федералното министерство на правосъдието на Република Австрия относно изпълнението на заявка за правна информация, постъпило по делото на 11.08.2023 г. са посочени съответните разпоредби на австрийското законодателство, приложими към правната ситуация от 10.12.2016 г. На въпроса за съдържанието на приложимия австрийски закон относно изплащане на обезщетение за имуществени вреди, изразяващи се в загуба на доход и дължимо здравно осигуряване на преживелия съпруг на задължително осигурено лице в Р. Австрия, Федералното министерство на социални дейности, здравеопазване, медицински грижи и защита на потребителите сочи разпоредбите относно вдовишките пенсии в Общия социалноосигурителен кодекс - §235, § 236, §257, §258р, §259, §264, §265 и § 269, както и че при предоставяне от пенсионноосигурителния фонд на услуги

става въпрос за плащания за преживели лица, предоставяни от пенсионното осигуряване. В съдържанието на писмото подробно са изложени изискванията за придобиване на право на вдовишка пенсия, като е посочено, че пенсия се дължи на вдовицата/ вдовеца в случай на смърт на осигурено за пенсия лице, респ. получаващо пенсия лице; че е необходим минимален осигурителен стаж на починалия в пенсионното осигуряване в зависимост от възрастта му, както и че периодът на изчакване /минимален осигурителен стаж/ за вдовишка пенсия се счита за изпълнен, ако починалото лице вече е имало право на пенсия; посочено е в кои случаи изискванията за вдовишка пенсия се считат за изпълнени. Сочи се, че вдовишката пенсия е обезщетение, предназначено да гарантира социална сигурност на преживелия съпруг/преживялата съпруга. Разпоредбите за социална сигурност по отношение на пенсиите за преживели лица са тясно свързани с гражданското право и по този начин с исковете за издръжка, включени в него. Вдовишката пенсия, както и пенсията за сираци са предназначени по-специално да заменят правото на издръжка, което е съществувало спрямо осигуреното лице през неговия или нейния живот. На въпросите дали ищецът разполага с регресни вземания, и съответно като осигурител встъпва по силата на закона в правата на удовлетворените увредени лица срещу длъжника – субекта, отговорен за настъпване на увреждащото действие, Федералното министерство по социални действия, здравеопазване, медицински грижи и защита на потребителите посочва, че съгласно § 332 от Общия социалноосигурителен кодекс искането на обезщетение за щети се прехвърля към застрахователя, ако последният трябва да предостави обезщетения, ако лица, които имат право на обезщетения съгласно разпоредбите на Общия социалноосигурителен кодекс, поискат обезщетение за щетите, които са претърпели в резултат на застрахователното събитие въз основа на други законови разпоредби. Член 85, алинея 1 от Регламент /ЕО/ № 883/04 урежда ситуации, при които социалноосигурителни права възникват съгласно законодателството на една държава – членка, но исковете за обезщетение възникват съгласно законодателството на другата държава – членка. Регламентът се прилага предимно за обезщетения в случай на болест, трудова злополука, професионално заболяване, инвалидизиране или смърт /коментар Шпигел във Фукс, Европейско социалноосигурително право, стр. 649/ и също така е приложим за всички злополуки, включително в свободно време /Европейски съд – 44/65, EU: C:1965:122- Зингер/. Съгласно

член 85, алинея 1, буква б всяка държава – членка трябва да признае пряк иск на институцията, задължена да предоставя обезщетения, срещу трета страна, задължена да плати обезщетение. Този иск съществува в националното австрийско законодателство в § 332 от Общия социалноосигурителен кодекс. Дори и да няма съответна национална уредба в българското право, правното прехвърляне се потвърждава и от Европейския съд в тези случаи /Европейски съд- С – 397/96, EU: C:1999:432- Кордел/. Посочено е, че размерът на иска за обезщетение за щети се определя изключително от правото на държавата, която отговаря за иска за обезщетение за щети съгласно принципите на гражданското право, в случая България, докато видът и размерът на прехвърлянето на вземането се определят от законовите разпоредби, приложими към осигурителя, задължен да предостави плащането, в случая - Австрия.

При така приетата за установена фактическа обстановка се налагат следните правни изводи:

В разглеждания случай не е спорна между страните установената фактическа обстановка, тъй като спора по настоящото търговско дело е съсредоточен върху приложимото право към процесното правоотношение, обусловено от следния фактически състав: причинени на увредено лице вреди, изпълнението на задължението за заплащане на имуществени вреди, изразяващи се в загуба на доход – изплащане на вдовишка пенсия, които вреди са възникнали като пряка и непосредствена последица от деликт, както и правото на третото лице да претендира заплащането им от задължения по силата на договора за застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилиста застраховател.

Не е спорно и се установява, че ищецът се явява „осигурител“ съгласно §25 от Общия социалноосигурителен кодекс на Р. Австрия, поради което се поставя въпроса дали последният като осигурител има право на регресен иск срещу виновния причинител на вредите, респ. срещу неговия застраховател по застраховка „Гражданска отговорност“. Този въпрос има различен отговор в отделните държави, като в Нова Зеландия, скандинавските държави и в Полша не е предвидено регресно право на социалното осигуряване, както и на специално създадените обезщетителни фондове срещу делинквента. Вредата, покрита от социалното осигуряване, се приспада от деликтната отговорност и

социалноосигурителната институция няма регресни права срещу делинквента, освен ако не е действал умишлено. Според българската обезщетителна система делинквентът обезщетява само тези вреди, които не са покрити от здравното и социалното осигуряване, поради което също се присъединява към посочения модел, като регресен иск няма нито срещу делинквента, нито срещу неговия застраховател /виж проф. д-р П.Г., „Непозволено увреждане, социално осигуряване, регрес“/. Съгласно разпоредбата на чл. 494, т. 9 от Кодекса за застраховането, задължителната застраховка „гражданска отговорност“ не покрива възстановяване на плащания, извършени от системата на държавното социално или здравно осигуряване при или по повод смърт или телесно увреждане вследствие на застрахователно събитие. В този смисъл е и решението, на което се позовава застрахователя – решение № 882 от 12.6.1984 г. по гр.д. 389/84, на ВС, четвърто г.о., съгласно което държавното обществено осигуряване няма право на регресен иск срещу делинквента или срещу застрахователя по реда на чл. 349, ал. 2 ЗЗД (отм.) за изплатеното обезщетение при временна нетрудоспособност или пенсия при трайна нетрудоспособност на пострадалото лице от непозволено увреждане, осигурено вследствие на вътрешните отношения, и по закона на чуждата държава не може да търси осигуровките (обезщетението при боледуване), защото е неприложим чуждия закон.

Посочената по-горе разпоредба от КЗ има национален характер, като предимство пред нея имат установените с вторичното право на Европейския съюз правила. България е член на Европейския съюз и релевираните в исковата молба факти са се осъществили несъмнено след началото на това членство /2007 г./, поради което от значение се явява на първо време правилото на [чл. 93, параграф 1 от Регламент № 1408/71](#) на Съвета от 14.06.1971 година за прилагането на схеми за социално осигуряване на заети лица и членовете на техните семейства, които се движат в рамките на Общността. Съгласно тази разпоредба ако дадено лице получава обезщетения съгласно законодателството на една държава-членка за увреждане, настъпило на територията на друга държава-членка, всички права на институцията, която отговаря за обезщетенията спрямо трети страни, които са длъжни да изплатят компенсация за увреждането, се уреждат от следните правила: а) Когато съгласно прилаганото от нея законодателство институцията, която отговаря за обезщетенията встъпва в правата на получателя спрямо трета

страна, това встъпване в права се признава от всяка държава-членка и б) Когато посочената институция има преки права спрямо третата страна, тези права се признават от всяка държава-членка. Впоследствие е приет [Регламент № 883/2004](#) на Европейския парламент и на Съвета от 29.04.2004 година за координация на системите за социална сигурност, който е релевантен за процесния случай, посочен в писмото на Федералното министерство по социални дейности в отговор на изпратената Заявка за правна информация по изпълнената съдебна поръчка по реда на Европейската конвенция за обмен на правна информация между държави от 1968 г. Разпоредбата на чл. 85, ал. 1 от Регламент /ЕО/ № 883/04 урежда случаите, при които социалноосигурителни права възникват съгласно законодателството на една държава- членка, но искове за обезщетение възникват съгласно законодателството на друга държава – членка. Съгласно чл. 85, пар. 1, буква „б“ /аналогичен на чл. 93, пар. 1, буква „б“ от Регламент № 1408/71 г./ всяка държава – членка трябва да признае пряк иск на институцията, задължена да предоставя обезщетения, срещу трета страна, задължена да плати обезщетението. Този иск съществува в националното австрийско законодателство в параграф 332 от Общия социалноосигурителен кодекс /§332 Allgemeine Sozialversicherungsgesetz (ASVG)/, съгласно който правото на претенция за обезщетяване на вредите на лицата, на които се полага обезщетение по този федерален закон, въз основа на други правни разпоредби, се прехвърля върху осигурителя, в случай че е изпълнил задължението.

Отговор на тези въпроси са дадени и в [Решение на Съда на Европейския съюз от 02.06.1994 г., по дело С-428/92](#) г. и в Решение на Съда на Европейския съюз от 21.09.1999 г. по дело С -397/96 г. Цитираните решения, които са задължителни за настоящата инстанция на основание чл. 633 ГПК, са постановени по повод отправени преюдициални запитвания относно тълкуването на [§ 93 от Регламент на Съвета \(ЕО\) № 1408/71](#) за прилагането на схеми за социална сигурност на наети лица, самостоятелно заети лица и членове на техните семейства, които се движат в рамките на Общността, която норма урежда „Права на институциите, които отговарят за обезщетенията спрямо задължени трети страни“. Според първото решение на СЕС чл. 93, параграф 1 от Регламент /ЕО/ № 1408/71 г. трябва да се тълкува в смисъл, че условията и степента на правото на обезщетение, което социалноосигурителната институция по смисъла на този регламент има срещу

страната, която е причинила вреда на територията на друга държава-членка, което е довело до изплащане на социалноосигурителни обезщетения, се определят в съответствие със законодателството на държавата-членка, на което се подчинява тази институция. По-специално, разпоредби на държава-членка, изключващи суброгацията на институцията, отговорна за обезщетенията, върху правата, които получателят на обезщетенията има срещу третото лице, отговорно да поправи щетите, и изключващи правото на институцията да предявява иск директно срещу третото лице страна, не изключва искове от институции, отговорни за обезщетения в други държави-членки. В т. 21 от цитираното решение е посочено, че целта на член 93, параграф 1 не е да промени правилата, приложими за определяне дали и до каква степен има извъндоговорна отговорност от страна на третото лице, което е причинило вредата, така че тази отговорност да остане предмет на материалноправните норми, които обикновено се прилагат от националния съд, пред който е заведено дело от отговорната институция или от жертвата, с други думи, по принцип законодателството на държавата-членка, на чиято територия е настъпила вредата. Решението по дело С -397/96 г. е постановено по въпроси, които са били повдигнати в спор между Пенсионен фонд за служителите в частния сектор, институция от Люксембург, и ответниците Д. и Р.К. и германска автомобилна застрахователна компания F.A. Versicherungs AG, относно възстановяването на суми, изплатени от Пенсионния фонд при смърт на един от неговите застраховани при злополука, в частност обезщетения за преживели лица на вдовицата и дъщерята на осигурения под формата на пенсия за вдовица и за сираци /аналогичен на процесния случай/. Според цитираното решение на СЕС член 93, параграф 1, буква а) от Регламента предвижда че всяка държава-членка трябва да признае суброгацията на институцията, отговорна за обезщетенията, върху правата, които получателят на обезщетенията има срещу третата страна, длъжна да компенсира вредата, когато тази институция е суброгирана съгласно законодателството на държавата-членка, към която принадлежи /т. 21/. Следователно тази разпоредба трябва да се разглежда като съгласовителна норма, която изисква от националния съд, който разглежда иск за обезщетение, предявен срещу лицето, отговорно за вредата, да прилага правото на държавата членка, към която принадлежи отговорната институция, а не само за да се определи дали тази институция е суброгирана по закон в

правата на увреденото лице или на правоимащите според него, но също така и за да се определи естеството и степента на искове, на които институцията, отговорна за обезщетенията, е суброгирана /т. 22/. От това следва, че суброгираната институция, отговорна за обезщетенията, и националните съдилища на всяка държава членка са обвързани от законодателството на държавата членка, към която принадлежи институцията, при условие че упражняването на правото на суброгация, предвидено в това законодателство не може да надвишава правата, които жертвата или упълномощените лица имат срещу лицето, причинило вредата /т. 23/. Съдът, който разглежда делото, трябва да идентифицира и приложи съответните разпоредби от законодателството на държавата-членка, към която принадлежи институцията, отговорна за обезщетенията, дори ако тези разпоредби изключват или ограничават суброгацията на такава институция до правата на получателят на обезщетенията срещу лицето, причинило вредата, или изключва или ограничава упражняването на тези права от така суброгираната институция.

В контекста на изложеното и доколкото по делото е установено от представеното уведомление, издадено от австрийския осигурител, с което е признато правото на вдовишка пенсия на К. З.М., както и от извлечения от банковата сметка на вдовицата за изплатена вдовишка пенсия от ищеца П.С.Х. /Австрия/, осигурителят/застрахователната институция, е встъпил по силата на параграф 332 от Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (ASVG) в правата на увреденото лице /правоимащото лице - кредитор, които то има срещу неговия длъжник, респ. срещу неговия застраховател „Гражданска отговорност“.

Съгласно горецитираните решения на СЕС извъндоговорната отговорност на третото лице, което е причинило вредата, е предмет на материалноправните норми на българското законодателство. Общото правило на [чл. 45 ЗЗД](#), вменява в тежест на извършителя на непозволено увреждане да поправи вредите, които виновно с лични действия или бездействия е причинил другиму в определените с [чл. 51 ЗЗД](#) граници. А с имуществената застраховка „Гражданска отговорност“ се дава застрахователна закрила на застрахования срещу риска да възникне в негова тежест отговорност за непозволено увреждане към друго лице, като предназначението ѝ е да репарира, в рамките на застрахователната сума, реално възникналите за

третото увредено лице вреди, за които съществува основание да бъде ангажирана гражданската отговорност на застрахователя делинквент. Във всички случаи отговорността на застрахователя по застраховка „Гражданска отговорност“ е функционална, тъй като е обусловена от отговорността на самия застрахован. В случая не е спорно и е доказано по делото, че е осъществен съставът на деликт по чл. 45 ЗЗД - виновно и противоправно причиняване на процесното ПТП от страна на застрахован при ответника водач, в резултат на което по непредпазливост е причинена смъртта на И.С.М., който е бил осигурен при ищеца. Установено е, че ищецът е заплатил на вдовицата на И.М. обезщетение, предназначено да гарантира социалната сигурност на преживялата съпруга, т. нар. вдовишка пенсия на основание §258, ал.1 от Общия социалноосигурителен кодекс на Р. Австрия, на която има право след смъртта на осигурения съпруг, както и че е налице валидно, действително застрахователно правоотношение по договор за застраховка по риска „Гражданска отговорност“ при ответника. При това положение предявения главен иск с правна квалификация параграф 332 от Общия социалноосигурителен кодекс на Р. Австрия се явява установен в своето основание срещу ответния застраховател „ЗАД Д.Б.Ж.И З.“ АД.

Съгласно чл. 494, т. 9 КЗ от застрахователното покритие по застраховка „Гражданска отговорност“ на автомобилистите, са изключени претенции за възстановяване на плащания, извършени от системата на социалното и здравното осигуряване. Цитираната правна норма обаче намира приложение единствено по отношение на плащания, извършени от системата на държавното социално или здравно осигуряване, т.е. извършени от българските държавни осигурители. Тъй като към суброгацията и регреса в конкретния случай намира приложение чуждото материално право, и тъй като се касае до обезщетение за имуществени вреди, претърпени във връзка с ПТП, същите се покриват от застрахователя „ГО“. В разглеждания случай се касае за специална хипотеза на извъндоговорна отговорност, в частност за регрес на осигурител срещу застраховател „Гражданска отговорност“, поради което [Регламент \(ЕО\) № 864/2007](#) относно приложимото право към извъндоговорни задължения /Рим II/ не изключва приложението на Регламент /ЕО/ № 883/04 г. Това разбиране е в съгласие с [чл. 27 от Регламент \(ЕО\) № 864/2007](#) и неговия преамбюл, според които [Регламент \(ЕО\) № 864/2007](#) не засяга прилагането на разпоредбите на общностното право, които,

по отношение на отделни области, установяват стълкновителни норми относно извъндоговорните задължения, както и че същият не следва да засяга прилагането на други актове, съдържащи разпоредби, целящи да допринесат за правилното функциониране на вътрешния пазар дотолкова, доколкото те не могат да бъдат прилагани съвместно с правото, посочено от разпоредбите на настоящия регламент. В този смисъл релевираните от ответника възражения се явяват неоснователни.

В отговора на исковата молба ответникът изрично е противопоставил и възражение за съпричиняване, поради обстоятелството, че ищецът не е използвал обезопасителен колан и е бил без включени светлини. В процесния случай възражението на ответника за съпричиняване се явява допустимо, тъй като не представлява елемент от състава на престъплението и не е било предмет на изследване в наказателното производство. Но доказателствената тежест за установяването на този правнорелевантен факт принадлежи на страната, която навежда това възражение, като доказването трябва да е пълно съобразно правилата, предписани в правната норма на чл. 154, ал. 1 ГПК. Такова доказване не е проведено. Също така ответникът не установи по несъмнен, безспорен, категоричен начин, че макар и при настъпване на релевантното застрахователно събитие пострадалия да е бил без правилно поставен предпазен колан и без включени светлини, това нарушение е в пряка причинно-следствена връзка с причинения вредоносен резултат. Не всяко нарушение на уредените в ЗДвП и ППЗДвП правила за движение по пътищата е основание да се приеме съпричиняване на вредоносния резултат от пострадалия, водещо до намаляване на застрахователното обезщетение, като, за да е налице съпричиняване, следва противоправното поведение на увредения да е пряка и непосредствена последица за настъпване на вредоносните последици. Това доказване трябва да бъде пълно и главно, като доказателствената тежест за неговото установяване принадлежи на страната, която твърди този положителен факт и която релевира възражение за съпричиняване на вредоносния резултат - ответникът-застраховател по договор за застраховка „Гражданска отговорност“. При неустановяване на тези правнорелевантни факти по несъмнен, безспорен начин в процеса на доказване при прилагане на правилата за разпределение на доказателствената тежест – арг. чл. 154, ал. 1 ГПК, съдът следва да приеме тези обстоятелства за неосъществени в обективната действителност.

Главният осъдителен иск за присъждане на парично обезщетение, включен в предмета на делото, е предявен за сумата от 48 085,94 лв., представляваща обезщетение за имуществени вреди, търпени от 10.12.2016 г. до 15.02.2022 г. /датата на предявяване на иска/, ведно със законната лихва върху същата, считано от 15.02.2022 г. до окончателното ѝ изплащане. Това е видно от исковата молба, с която е въведено твърдение, че до датата на исковата молба в изпълнение на законовите си задължения ищецът е сторил плащания в полза на вдовицата и оттогава до предявяване на иска е претърпял имуществени вреди. Това е видно и от молба от 12.09.2023 г. /л. 455 от кориците на делото/, с която предявеният иск е изменен чрез увеличение на размера му от 37939,39 лв. на 48085,94 лв., както и от молба от 30.10.2023 г. /л. 477 от кориците на делото/, в която се поддържа претенцията за присъждане на законната лихва върху сумата 48 085,94 лв. от датата на подаване на исковата молба до окончателното ѝ изплащане. В нито един момент ищецът не е предявявал иск за присъждане на обезщетение за претърпените имуществени вреди и за друг период, следващ датата на подаване на исковата молба, а и такава претенция би била недопустима, тъй като би се стигнало до недопустимо последващо обективно съединяване на искове. В нито един момент след депозиране на молбата за изменение на иска по [чл. 214 ГПК](#) на 12.09.2023 г. ищецът не е предприел и никакви други изменения на заявената претенция, включвайки и период след подаване на исковата молба, а и такова изменение би било недопустимо, тъй като по съществото си такова изменение би довело до изменение, както на обстоятелствена част на исковата молба /с въвеждане на твърдения за търпени вреди и в период след подаване на исковата молба/, така и на петитума /с въвеждане на искане за присъждане на обезщетение за вреди и за период, различен от първоначално заявения/, тоест до предявяване на нов иск, а не до изменение на предявения иск по основание или размер. В тази връзка следва да се отбележи, че всички представени писмени доказателства /в превод от немски на български език/ – извлечения от банкова сметка на вдовицата, установяващи плащане на пенсия, касаещи период след датата на подаване на исковата молба, съдът приема за неотносими към предмета на настоящия спор и не обсъжда при определяне размера на претенцията, доколкото същите стоят извън основанието и петитума на предявената претенция. В този смисъл и доколкото исковата молба е била подадена на 15.02.2022 г. и с оглед

представените извлечения от банкова сметка, установяващи реално извършени плащания в полза на вдовицата, настоящият състав приема, че ищецът се легитимира като кредитор на регресно вземане за обезщетение, начислено за период от м. 10.2017 г. до м.12.2021 г. /плащането на вдовишка пенсия за м.01.2022 г. е извършено на 28.02.2022 г. - след датата на подаване на исковата молба съгласно банково извлечение на л. 390 от кориците на делото/. Размерът на претендираното регресно вземане, определен по реда на чл. 162 ГПК при съобразяване на обсъдените писмени доказателства, установяващи реално претърпяната вреда, възлиза на 19 933,07 евро, с равностойност 38 985,70 лева за период от м.10.2017 г. до м.12.2021 г. До този размер и период релевираната претенция се явява основателна, ведно със законната лихва, считано от датата на подаване на исковата молба – 15.02.2022 г. до окончателното ѝ изплащане. За разликата до пълния предявен размер от 48 085,94 лв. и за периода от 10.12.2016 г. до 30.09.2017 г. главния осъдителен иск следва да бъде отхвърлен.

По силата на чуждото материално право ПЕНСИОНСФЕРЗИХЕ-РУНГСАНЦАЛТ ХАУПЩЕЛЕ, Република Австрия упражнява правото на правоимащото лице срещу застрахователя, поради което осигурителното дружество встъпва и в правото да предяви акцесорните на главното вземане претенции. В производството ищецът е претендирал обезщетение за забава върху главницата, считано от 28.04.2020 г. до 14.02.2022 г. в размер на 6945,57 лв. Претенцията се явява доказана по своето основание, а размерът ѝ върху сумата, за която застрахователят е изпаднал в забава, съдът определя на основание [чл. 162 ГПК](#) с онлайн калкулатор в размер на 3994,58 лв., до който размер акцесорната претенция следва да бъде уважена. За разликата до пълния предявен размер от 6945,57 лв. акцесорния осъдителен иск следва да бъде отхвърлен.

С оглед изхода от настоящия спор и на основание чл. 78, ал. 1 ГПК на ищеца следва да се присъдят своевременно поисканите разноски за исковото производство. В тази връзка, след като взе предвид своевременно направеното от ответника искане по чл. 78, ал. 5 ГПК, съдът приема следното: Разпоредбата на чл. 78, ал. 5 ГПК предвижда, че при прекомерност на заплатеното от страната възнаграждение за адвокат, съдът може да присъди по-нисък размер на разноските в тази им част, но не по-малко от минимално определения размер съобразно чл. 36 от Закона за адвокатурата. Съгласно

задължителните разяснения, дадени с т. 3 от ТР №6/2012 год. по т.дело №6/2012 на ОСГТК на ВКС, при намаляване на подлежащо на присъждане адвокатско възнаграждение, поради прекомерност по реда на чл. 78, ал. 5 ГПК, съдът не е обвързан от предвиденото в § 2 от Наредба №1 от 09.07.2004 г. ограничение и е свободен да намали възнаграждението до предвидения в същата наредба минимален размер. В случая искането на ответника за намаляване на заплатеното от ищеца адвокатско възнаграждение поради неговата прекомерност, следва да се приеме за неоснователно. По делото е ангажиран договор за правна защита и съдействие от 08.03.2023 г., в който е уговорен адвокатски хонорар от общо 3440,00 лева, който е заплатен изцяло от ищеца. Претендираното адвокатско възнаграждение в размер на 3440,00 лв. не се явява прекомерно, тъй като същото отговаря на действителната фактическа и правна сложност на делото, броя на проведените съдебни заседания, положения труд и времето, което е било необходимо за организиране защитата и извършените от процесуалния представител на страната действия, както и на минималният размер на възнаграждението съгласно чл.7, ал. 2, т. 4 от Наредба № 1/2004 г. При това положение на ищеца се дължат разноски съобразно уважената част от искове в общ размер на 5 307,39 лв. за държавна такса, възнаграждение за адвокат и разходи за превод съгласно представен списък по чл. 80 ГПК.

На основание [чл. 78, ал. 3 ГПК](#) на ответника се дължат разноски съобразно отхвърлената част от исковете в размер на 118,25 лв. за юрисконсултско възнаграждение.

Водим от горното Софийският градски съд

РЕШИ:

ОСЪЖДА „З.А..Д. Д.Б.Ж.И З.“ АД, ЕИК *****, със седалище и адрес на управление: гр. София, бул. ***** да заплати на П.С.Х., Република Австрия, със седалище и адрес на управление: Република Австрия, 1021 Виена, Ф.-*****, представляван от адвокат Т. Б., АК- Пловдив, с адрес: гр. Пловдив, бул. „*****“, *****, сумата **38 985,70 лв.** /тридесет и осем хиляди деветстотин осемдесет и пет лева и седемдесет ст./, представляваща регресно вземане за изплатена от ищеца вдовишка пенсия на К. З.М. за

период от м.10.2017 г. до м.12.2021 г. поради смърт на осигурено лице И.С.М., настъпила при ПТП на 10.12.2016 г. в Р. България, на път 906, в участъка между гр. Каблешково, общ. Поморие и с. Лъка, общ. Поморие, в резултат на виновното и противоправно поведение от застрахован при ответника по застраховка „Гражданска отговорност“, водач на лек автомобил „Фолксваген Пасат“, рег. № *****, ведно със законната лихва, считано от 15.02.2022 г. до окончателното заплащане на сумата, както и сумата от **3994,58 лв.** /три хиляди деветстотин деветдесет и четири лева и петдесет и осем ст./, представляваща обезщетение за забава в размер на законната лихва за периода от 28.04.2020 г. до 14.02.2022 г.

ОТХВЪРЛЯ предявения от ПЕНСИОНСФЕРЗИХЕ-РУНГСАНЩАЛТ ХАУПЩЕЛЕ, Република Австрия, със седалище и адрес на управление: Република Австрия, 1021 Виена, Ф.-*****, против „З.А..Д. Д.Б.Ж.И З.“ АД, ЕИК ***** иск за разликата над 38 985,70 лв. до пълния предявен размер от 48085,94 лв., представляваща регресно вземане за изплатена от ищеца вдовишка пенсия за периода от 10.12.2016 г. до 30.09.2017 г., както и акцесорната претенция за заплащане на законната лихва в разликата над 3994,58 лв. до пълния предявен размер от 6945,57 лв. за периода от 28.04.2020 г. до 14.02.2022 г.

ОСЪЖДА „З.А..Д. Д.Б.Ж.И З.“ АД, ЕИК *****, да заплати на П.С.Х., Република Австрия, със седалище и адрес на управление: Република Австрия, 1021 Виена, Ф.-*****, сума в размер на **5 307,39 лв.** /пет хиляди триста и седем лева и тридесет и девет ст./, представляваща разноски, на основание чл. 78, ал. 1 ГПК.

ОСЪЖДА П.С.Х., Република Австрия, със седалище и адрес на управление: Република Австрия, 1021 Виена, Ф.-***** да заплати на „З.А..Д. Д.Б.Ж.И З.“ АД, ЕИК *****, сума в размер на **118,25 лв.** /сто и осемнадесет лева и дваседет и пет ст./, представляваща разноски, на основание чл. 78, ал. 3 ГПК.

Решението подлежи на обжалване пред САС в двуседмичен срок от връчване на препис от съдебния акт.

Съдия при Софийски градски съд: _____